

OBSAH

Předmluva 11

1 Úvod 15

2 Globální výzvy 18

- 2.1 Vznik vesmíru a planety Země 20
- 2.2 Vznik a vývoj života na Zemi 22
- 2.3 Katastrofické jevy v průběhu evolučního procesu 27
- 2.4 Vznik a vývoj člověka 32
- 2.5 Kulturní evoluce 36
- 2.6 Vzestup a pád civilizací 43
- 2.7 Odkaz starověkého Říma 50
- 2.8 Analýza globálních problémů 57
  - 2.8.1 Problém násilí 60
    - 2.8.1.1 Války a ozbrojené konflikty 60
    - 2.8.1.2 Terorismus a organizovaný zločin 66
    - 2.8.1.3 Lidská práva 71
  - 2.8.2 Populace, migrace a lidská sídla 77
    - 2.8.2.1 Populační trendy 77
    - 2.8.2.2 Migrace 85
    - 2.8.2.3 Lidská sídla 85
  - 2.8.3 Zajištění potravin, výživa 89
  - 2.8.4 Zdravotní stav obyvatel 95
  - 2.8.5 Životní prostředí 106
    - 2.8.5.1 Model životního prostředí 109
    - 2.8.5.2 Biodiverzita 111
    - 2.8.5.3 Voda 118
    - 2.8.5.4 Klimatické změny 128
    - 2.8.5.5 Narušení ozonové vrstvy 139
    - 2.8.5.6 Využití země 142
      - 2.8.5.6.1 Ohrožení lesů 144
      - 2.8.5.6.2 Ohrožení půdy, šíření pouští 147
      - 2.8.5.6.3 Dlouhodobě udržitelné využívání ekosystémů 151
    - 2.8.5.7 Environmentální bezpečnost 156
  - 2.8.6 Přírodní zdroje 157
    - 2.8.6.1 Suroviny 158
    - 2.8.6.2 Odpady, recyklace 160
    - 2.8.6.3 Energie 162
      - 2.8.6.3.1 Fosilní paliva 163
      - 2.8.6.3.2 Vodík jako palivo 167
      - 2.8.6.3.3 Jaderná energie 167
      - 2.8.6.3.4 Obnovitelné zdroje 170
      - 2.8.6.3.5 Regionální aspekty využívání energií 174
    - 2.8.7 Chudí a bohatí 175
    - 2.8.8 Postavení žen a mužů 182
      - 2.8.8.1 Regionální aspekty postavení žen a mužů 186
    - 2.8.9 Budoucí globální výzvy – nanotechnologie, biotechnologie a informační technologie 188
      - 2.8.9.1 Nanotechnologie 188
      - 2.8.9.2 Biotechnologie 190
      - 2.8.9.3 Informační technologie 191

3 Zkoumání možných budoucností 195

- 3.1 Základní charakteristika zkoumání možných budoucností 196
- 3.2 Metody zkoumání možných budoucností 198
  - 3.2.1 Metoda brainstorming 198
  - 3.2.2 Delfská metoda 199
  - 3.2.3 Metoda extrapolace 200
  - 3.2.4 Metoda scénářů 201
  - 3.2.5 Panel expertů 202
  - 3.2.6 Participativní metody 202
  - 3.2.7 Systémový přístup 203
  - 3.2.8 Metoda Foresight 205
  - 3.2.9 Strom významnosti a morfologická analýza 205
  - 3.2.10 Metoda analogie 206
  - 3.2.11 Kolo budoucnosti 206
  - 3.2.12 Metoda křížových interakcí 207
  - 3.2.13 Analýza ovlivnění trendu 207
  - 3.2.14 Analýza megatrendů 208
  - 3.2.15 Simulace a hry 208
  - 3.2.16 Modely pro rozhodování 209
  - 3.2.17 Předpovědi génia, intuice a vize 209
- 3.3 Příklady nevědeckých přístupů ke zkoumání budoucnosti 211
  - 3.3.1 Astrologie 211
  - 3.3.2 Numerologie 212
  - 3.3.3 Biblický kód 212

4 Udržitelný rozvoj 215

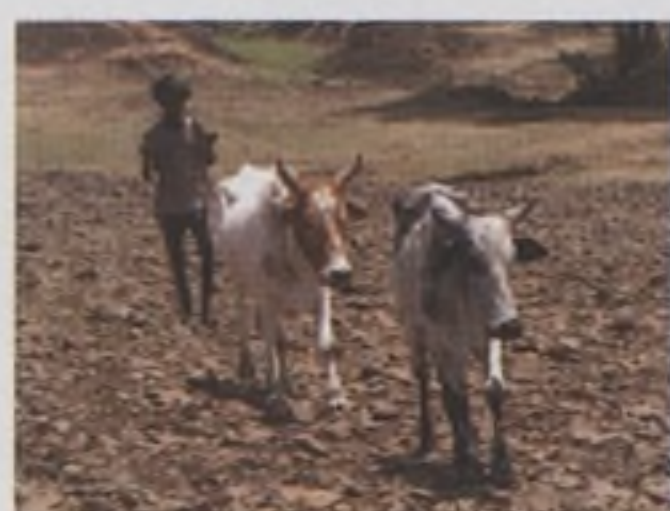
- 4.1 Obecná východiska 216
- 4.2 Hodnotové orientace 221
- 4.3 Ekonomické aspekty udržitelného rozvoje 231
- 4.4 Technologické aspekty udržitelného rozvoje 242
- 4.5 Politické, právní a institucionální aspekty udržitelného rozvoje 246
- 4.6 Prvky udržitelného rozvoje v energetice, dopravě a urbanismu 250
  - 4.6.1 Energetika 250
  - 4.6.2 Doprava 252
  - 4.6.3 Urbanismus, ekoměsta 256
- 4.7 Změna vzorců spotřeby a výroby 257
- 4.8 Indikátory udržitelného rozvoje 259
- 4.9 Prosazování udržitelného rozvoje 283
  - 4.9.1 Konference OSN o životním prostředí a rozvoji 283
  - 4.9.2 Světový summit o udržitelném rozvoji 285
  - 4.9.3 Národní strategie udržitelného rozvoje 287
    - 4.9.3.1 Vytváření podmínek pro udržitelný rozvoj (projekt UNDP) 287
    - 4.9.3.2 První návrh národní strategie udržitelného rozvoje 288
    - 4.9.3.3 Druhý návrh národní strategie udržitelného rozvoje ČR – „Od ekonomického růstu k udržitelnému rozvoji“ 288
    - 4.9.3.4 Třetí návrh národní strategie udržitelného rozvoje ČR 289
    - 4.9.3.5 Aktualizace Strategie udržitelného rozvoje České republiky 290
    - 4.9.3.6 Národní strategie udržitelného rozvoje Slovenska 291
  - 4.9.4 Strategie udržitelného rozvoje Evropské unie 293
  - 4.9.5 Místní Agenda 21 (udržitelný rozvoj na lokální úrovni) 294
  - 4.9.6 Aktéři udržitelného rozvoje 298
    - 4.9.6.1 Akční plán hnutí 301
- 4.10 Co když to nedopadne dobře? 304

5 Globální řízení 311

- 5.1 Globální etické hodnoty 314
- 5.2 Globální občanská společnost 318
- 5.3 Globální ekonomické řízení 318
- 5.4 Globální bezpečnost 323
- 5.5 Reforma Organizace spojených národů 327

6 Rozvojová spolupráce 335

- 6.1 Rozvojové země v pasti chudoby 336
- 6.2 Rozvojová spolupráce 342
  - 6.2.1 Některé významné překážky na cestě k rozvoji 344
- 6.3 Globální Marshallův plán 348
  - 6.3.1 Marshallův plán 348
  - 6.3.2 Trumanův odkaz 348
  - 6.3.3 Globální Marshallův plán 350
  - 6.3.4 Globální partnerství pro rozvoj aneb Marshallův plán pro 21. století 353
  - 6.3.5 Marshallův plán pro Haiti (případová studie) 357

7 Co zbývá objevit? 361

- 7.1 Na hranici reality a fantazie 364
  - 7.1.1 Pronikání do vesmíru 364
  - 7.1.2 Komunikace se zvířaty a rostlinami? 368
  - 7.1.3 Hmota, energie, prostor a čas 373
    - 7.1.3.1 Světlo 376
- 7.2 Na hranici reality a fikce 376
  - 7.2.1 Vědomí 376
    - 7.2.1.1 Ovládání hmoty prostřednictvím vědomí 384
  - 7.2.2 Neidentifikované létající objekty 391
  - 7.2.3 Zmizelé světy (civilizace s otazníkem) 392
  - 7.2.4 Možnosti mozku, fúze mozku a počítače 393

8 Žízeň po životě, vůle ke smyslu, touha po absolutnu 397

9 Doslov 405

Literatura 409

Věcný rejstřík 423

Jmenný rejstřík 429